

IN MEMORIAM DRU TONU SMERDELU

Bio je vrijedan i svestran književni radnik, no kako se nije znao aklimatizirati vremenu, nije postigao ugled koji bi zasluživao po svojim rezultatima. Ostao je nekako po strani.

Dr Ton Smerdel rođen je u Silbi 21. IV 1904, ali je djetinjstvo i mladost proveo u Splitu gdje je učio Klasičnu gimnaziju; kojih godina datiraju i njegovi prvi književni pokušaji u listovima tadašnje školske omladine. Završivši 1924. Klasičnu gimnaziju, studira i diplomira klasičnu filologiju, a uskoro (1933) i doktorira. Služio je kao profesor u Bijeljini, Skopju i Zagrebu; a zadnjih desetak godina radio je kao redaktor u Leksikografskom zavodu. Umro je u Zagrebu 20. VIII. 1970.

Omiljela a vjerojatno i najuspješnija preokupacija tog književnika bilo je prevođenje, posebno s klasičnih jezika, latinskog i grčkog, ali i novogrčkog i talijanskog. Smerdelovu pažnju (kao i drugih naših klasičnih filologa) privlačili su klasični pjesnici i njihova djela. Mnogi njegovi prijevodi doživjeli su priznanja i ušli u antologije i slične zbornike (*Antologija svjetske lirike, 100 djela svjetske književnosti* i sl.). No Smerdel je bio i jedan od rijetkih – i uspješnih – prevodilaca i s novogrčkog – poznat osobito po prijevodima nobelovca Seferisa kao i Kazandzakisa koje je upravo on »uveo« u našu književnost. Ne smijemo najzad zaboraviti ni još jednu njegovu veliku – možda i najveću – prevodilačku ljubav, da ne kažemo opsesiju, – Leopardija kojega je uporno prevodio, i to ne samo njegovu liriku, nego i manje poznatu prozu.

Bio je i pjesnik, ne samo na hrvatskom, nego i na latinskom jeziku. Objavio je nekoliko zbirki lirike, od kojih i dvije na latinskom. U svojoj poeziji, kako hrvatskoj tako i latinskoj, objektivirao je sve što ga je i

kao čovjeka najviše zanosilo: elegična raspoloženja prožeta nerijetko religioznošću, lake meditacije, sjećanja na djetinjstvo i drage osobe, prirodno, groblja, mediteranske štimunge, literarne reminiscencije, dojmove s čestih putovanja. Kako je dakle riječ o lirici koja po karakteru – bar jednim dijelom – odudara od lirike njegova vremena, što je još više dolazilo do izražaja, ako napomenemo da je zazirao i od pjesničkih novina i eksperimenata pišući više na tradicionalan način, a zbirke je uz to izdavao uglavnom u vlastitoj nakladi u malom broju primjeraka, razumljivo je da svojom (hrvatskom) lirikom nije zainteresirao našu kritiku, a možda ni širu publiku. Ipak u njegovom hrvatskom lirskom stvaranju ipak ima vrijednih akcenata i njegov hrvatski opus očekuje ocjenu, dok je njegova latinska poezija već izazvala rezonanciju u inozemstvu koje Smerdela svrstava među značajne suvremene latiniste.

Smerdel je imao i prozних ambicija. Tu ističemo osobito romansiranu biografiju pjesnika Leopardija koja – uza sve slabosti – ipak predstavlja zanimljivo ostvarenje i doprinos našoj ne baš obilnoj literaturi takve vrste. Smerdel je bio iskren poštovalac velikog osamljenika iz Recanatijske. Napomenimo da su taj njegov interes i njegovi rezultati u vezi s prevođenjem i proučavanjem Leopardija Talijani veoma pozitivno ocijenili, Centar za proučavanje Leopardija iz Recanatijske dodijelio mu je stipendiju da nekoliko godina dolazi u Recanati u cilju proučavanja života i rada velikog pjesnika.

Objavio je i niz radova s područja klasične filologije, počevši još s disertacijom o Aristotelovoj katarzi pa dalje.

Ton Smerdel bio je književnik dosta širokog dijapazona a i uspješnih

ostvarenja; entuzijast koji živi za knjigu, ali na žalost – ne baš i od knjige. Najveći dio života proveo je kao nastavnik razapet između prozaičnih nastavnčkih obaveza i suptilnih književnih sklonosti. Teško je nalazio i nakladnika za svoje knjige (»Nemam sreće kod izdavača, bolje, samo onda kad me trebaju... To je velika, a i bolna pripovijetka«, rekao

je jednom u pismu autoru ovog napisa) pa je najveći broj njih tiskao u vlastitoj nakladi, naravno s gubitkom. Dr Ton Smerdel bio je vrijedan čovjek i marljiv književnik koji je svojim radom ostavio tragove u našoj kulturi. Njegovom smrću gubimo još jednog tihog pregaoca.

Zdravko Mužinić

JOSIP PUPAČIĆ

Rođen je 19. IX 1928. g. u selu Slime (kod Omiša) od oca Ivana i majke Ivke Perić. Osnovnu školu pohađao je u rodnom selu, a gimnaziju u Slavonskom Brodu, Bolu i Splitu. Maturirao je na Klasičnoj gimnaziji u Splitu u lipnju 1948. g. Iste godine upisao se na Filozofski fakultet u Zagrebu. Diplomirao je u veljači 1955. g. na VIII. studijskoj grupi (jugoslavenski jezici i književnosti).

Osim povremenih honorarnih poslova (1952–1953. kancelarijski referent u Slavenskom institutu na Filozofskom fakultetu u Zagrebu; 1953–1954. u redakciji »Matice iseljenika Hrvatske« u Zagrebu; 1958–1959. predavač na VII. gimnaziji u Gornjem gradu u Zagrebu) neko vrijeme (od 1. 10. 1956–1. 7. 1957) bio je urednik u izdavačkom poduzeću »LYKOS«. Dne 14. 11. 1959. izabran je za asistenta pri Katedri za stariju hrvatsku književnost na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Školske godine 1961–62 i 1962–3 proveo je kao jugoslavenski lektor na Sveučilištu u Lyonu. Prerana smrt snašla ga je u avionskoj katastrofi na otoku Krku 23. 5. 1971. Skupa s njim nastradala je i njegova obitelj, žena Benka, prevodilac s francuskog i pisac čitav niza članaka, te kćerka Rašeljka.

Književnošću se počeo baviti već u gimnazijskim klupama, ali je u

javni književni život stupio dolaskom na studij u Zagreb. Uključio se u krug mladih pjesnika u Zagrebu i 1950. g. objavio prve pjesme u »LZVORU« i »STUDENTSKOM LISTU«. Te godine dobio je i prvu nagradu za poeziju na majskom festivalu studenata. Od tada neprekidno piše i objavljuje pjesme u raznim časopisima (Krugovi, Republika, Hrvatsko kolo, Mogućnosti, Letopis Matice srpske, Literatura, Književnik, Vjesnik, Narodni list, Telegram, Forum, Supilo, i dr.). Objavio je četiri zbirke pjesama: Kiše pjevaju na jablanima (1955), Mladići (1955), Cvijet izvan sebe (1958) i Ustoličenja (1965). Za zbirku »Cvijet izvan sebe« dobio je »Nagradu grada Zagreba«. U tisku mu je peta knjiga pjesama. (Pred par dana sam je izvršio posljednju korekturu).

Pored književne djelatnosti Pupačić se bavio i uredničkim poslovima pa je bio član redakcija u nekoliko časopisa i novina. Još kao student pokrenuo je sa Slavkom Mihalićem i Čedom Pricom književni list »Tribina«; 1957. i 1958. bio je urednik poznatih »KRUGOVA«, a od 1959 do 1961. odgovorni urednik časopisa »KNJIŽEVNIK«. S Ivanom V. Lalićem uredio je antologiju »Vrata vremena – poslijeratni jugoslavenski pjesnici« (Zagreb, 1958), a sa Slav-